

**משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף חינוך מיוחד**

**הכשרה מעשית לסטודנטים ממקצועות הבריאות
וטיפול באמצעות אמנויות במערכת החינוך
דצמבר 2018 - כסלו תשע"ט**

מטרת מסמך זה להנחות בנהלי הדרכת סטודנטים ממקצועות הבריאות והטיפול באמצעות אמנויות במסגרת הכשרה מעשית במערכת החינוך. הנחיות אלו תקפות החל משנת הלימודים תשע"ט ומחליפות את הנוהל הקודם.

1 הגדרות

סטודנט: במערכת החינוך יודרכו סטודנטים הלומדים במוסדות אקדמיים בישראל, המוכרים ע"י המל"ג. הסטודנטים יהיו ממוסדות ההכשרה של מקצועות הבריאות: פיזיותרפיה, קלינאות תקשורת ורפיו בעיסוק וסטודנטים מטיפול באמצעות אמנויות בתחומים: אמנות חזותית, ביבליותרפיה, דרמה, מוסיקה, פסיכודרמה ותנועה.

הכשרה מעשית: היא למידה מתוך המעשה הטיפולי, בתחומים בהם עוסק המטפל בגן ובביה"ס, בהדרכה של מדריך העובד במוסדות אלו. נהלי הכשרות מעשיות שונים בכל מקצוע. מועדי הכשרות מעשיות, תכנים ודרישות נקבעים על ידי המוסד האקדמי בו לומדים הסטודנטים המודרכים (הנחיות ייחודיות להכשרה מעשית לסטודנטים בטיפול באמנויות בנספח 3).

מדריך/ה קליני (להלן המדריך): מטפל שימונה לליווי והדרכת סטודנטים בהמלצת מומחה תחום במקצוע במתי"א, או רכז מקצוע בביה"ס לחנ"מ ושיקבל הדרכה על הדרכה מהמוסד האקדמי בו לומד הסטודנט המודרך. מספר שעות עבודת המדריך במוסד החינוכי בו מתקיימת ההכשרה המעשית, יותאמו למודלים להדרכה הקיימים בכל מקצוע. במקצועות הבריאות על המדריך להיות בעל ותק מקצועי של שנתיים לפחות בתחום הילדים ובעבודה במערכת החינוך, וכן עליו לעבור קורס מדריכים קליניים באחד מהמוסדות האקדמיים המוכרים בישראל להכשרת מטפלים ממקצועות הבריאות. בטיפול באמצעות אמנויות על המדריך להיות בעל ותק של 5 שנים לפחות במקצוע, מתוך 3 שנים לפחות במערכת החינוך.

2 תהליך הפניה להכשרה מעשית:

א. **התייעצות ראשונית** לשיבוץ סטודנט להכשרה מעשית במערכת החינוך יתקיים בין רכז ההכשרה במוסד האקדמי לבין מומחה התחום במתי"א / רכז מקצועות הבריאות במקצוע בבי"ס לחנ"מ. בפניה של המוסדות האקדמיים לאיתור מדריך במוסדות חינוך שטרם הכשירו סטודנטים, יש להיוועץ בטרם הפניה עם המדריכות הארציות למקצועות הבריאות ולטיפול באמצעות אמנויות.

ב. קבלת הסכמה להדרכה מהמדריך המיועד במוסד החינוכי.

ג. **פניה רשמית** לקבלת סטודנט להכשרה מעשית על ידי רכז ההכשרה המעשית של המוסד האקדמי אל מנהל המתי"א / מנהל בי"ס וקבלת אישור מהמנהל/ת.

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף חינוך מיוחד

ד. המוסד האקדמי שמבקש לשלב את הסטודנט בהכשרה מעשית במערכת החינוך, יספק מסמך המוכיח שהסטודנט מבוטח. האחריות המקצועית חלה על המוסד האקדמי.

(3) הנחיות לסטודנט ולמדריך בהכשרה מעשית:

א. במהלך ההכשרה, המעשית הסטודנט יהיה כפוף לנהלים ולכללים במוסד החינוכי בו עושה את ההכשרה (מתי"א או בי"ס לחנ"מ), וכבד את הדרישות המוסדיות בענייני תלבושת, ארגון וסדר, סדר יום וכללי התנהגות.

ב. שעת ההדרכה ומקום ההדרכה יוגדרו ויוסכמו מראש בין המדריך לסטודנט. שעת ההדרכה **לא** תתקיים על חשבון שעת עבודה של המדריך במוסד החינוכי.

ג. בתחילת ההכשרה המעשית על כל סטודנט לחתום על התחייבות לשמירת סודיות פרטי המטופלים והטיפול. טופס התחייבות לשמירה על סודיות בנספח מס' 1.

ד. הטיפול בקשיים בהתנהלות הסטודנט כגון: היעדרות או איחורים, הם באחריות המוסד האקדמי. על המדריך לדאוג ליידע את המוסד האקדמי ואת מנהל/ת המוסד החינוכי בו נערכת ההכשרה על קשיים אלו.

ה. סטודנטים ממקצועות הבריאות מחויבים בעיון ברשומה הרפואית של כל תלמיד בו הם מטפלים במסגרת ההכשרה המעשית, כנדרש בחוק זכויות החולה, 1996.

ו. המדריך יקבל "הדרכה על הדרכה" ממוסד ההכשרה של הסטודנט והדרכה זו תתועד ותישמר בתיק המדריך במוסד החינוכי, במקום שמור ונעול.

ז. על המדריך במקצועות הבריאות ליידע את ההורים/האפוטרופוס של התלמיד במעורבות של סטודנט בטיפול. על המדריך בטיפול באמנויות להחתים את ההורים על הסכמה בנוסף ליידוע. טופס לכל המקצועות בנספח מס' 2.

ח. דוחות ואבחונים של תלמידים המטופלים על ידי סטודנט, יאושרו ויהיו חתומים על ידי המדריך הקליני ולא על ידי הסטודנט.

ט. הסדר תשלום על הדרכה למדריך, יעשה בחוזה בין המדריך למוסד האקדמי בו לומד הסטודנט.

(4) תנאים של מוסד חינוכי לקבלת סטודנטים במסגרת הכשרות מעשיות:

א. חדר לישיבות הדרכה עם הסטודנט בפרטיות.

ב. ציוד ותנאי טיפול הולמים למתן אפשרות לסטודנט לעמוד בדרישות ההכשרה המעשית שלו.

ג. כלי הערכה ואבחונים המקובלים במקצוע, זמינים לסטודנט ומתאימים לדרישות ההכשרה המעשית.

ד. צוות המוסד החינוכי מיועד על נוכחות סטודנט בהכשרה מעשית ומשתפו בישיבות רב מקצועיות, הרלבנטיות לדרישות ההכשרה.

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף חינוך מיוחד

נספח מס' 1

טופס התחייבות לשמירה על סודיות פרטי מטופלים ופרטי טיפול
לסטודנטים בהכשרה מעשית במוסדות חינוך

תאריך _____

לכבוד

מנהל/ת המוסד החינוכי

שם המנהל/ת: _____

שם המדריך/ה: _____

שם המוסד : _____

אני הסטודנט / סטודנטית _____ מספר תעודת זהות _____

- מתחייב/ת לשמור על סודיות פרטי כלל התלמידים הלומדים במוסד החינוכי במהלך הכשרה מעשית.
- אני מתחייב/ת לנקוט באמצעי זהירות מתאימים כדי לטשטש את זהות המטופלים בדו"חות ובסיכומים אותם אני מגישה/ה למוסד בו אני לומד/ת.
- אני מתחייב/ת שלא לשתף אנשים בסביבתי הקרובה והרחוקה בפרטי התלמידים ובני משפחותיהם, עמם אני נמצא/ת בקשר במהלך ההכשרה המעשית.

חתימה _____

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף חינוך מיוחד

נספח מס' 2

טופס יידוע והסכמת הורים / אפוטרופוס על מעורבות סטודנט* למקצועות הבריאות

וטיפול באמצעות אמנויות בטיפול בתלמיד במוסד חינוכי

תאריך _____

לכבוד

הורים / אפוטרופוס

שם התלמיד/ה: _____

שם המדריכ/ה: _____

שם המוסד: _____

- אני משמש/ת כמדריך / מדריכה לסטודנט _____ במסגרת הכשרה מעשית במקצוע _____ . הכשרה זו היא חלק מחובות הסטודנט במסלול לימודיו כאיש מקצוע.
- מבקש/ת ליידע אתכם כי במסגרת ההכשרה מעשית של הסטודנט הוא מעורב בטיפול בילדכם בליווי שלי כמדריכ/ה. הסטודנט התחייב בכתב ובעל פה לשמור על סודיות פרטי הטיפול ופרטי ילדכם.
- במידה ויש לכם שאלות או התנגדות לכך אנא כתבו בטופס זה או תתקשרו במייל לכתובת _____ תתקשרו לטלפון _____.

בברכה

שם וחתימה _____

להורים לתלמידים המטופלים בטיפול באמצעות אמנויות: נא לחתום על הסכמה למעורבות של סטודנט בטיפול בילדכם. ללא חתימה זו לא יוכל הסטודנט להיות מעורב בטיפול בילדכם.

אני אם / אב / אפוטרופוס מסכימ/ה שהסטודנט/ית לטיפול באמצעות אמנויות בשם _____ יהיה מעורב בטיפול של ילדי במהלך הכשרתו המעשית או שנת הכשרתו המתקדמת.

שם _____ חתימה _____

*סטודנט או סטודנטית

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף חינוך מיוחד

נספח מס' 3

הנחיות ייחודיות להכשרה מעשית לסטודנטים בטיפול באמצעות אמנויות במוסדות חינוך

- בתחום טיפול באמצעות אמנויות ניתן לקלוט סטודנטים החל מהשנה הראשונה ללימודיהם, כאשר בסמסטר א' הם יכולים להשתלב בצפייה בטיפול ובליווי תלמידים בפעילויות שגרה בלבד, ובסמסטר ב' יכולים לבצע חונכות טיפולית או קשר מסייע, מותנה בידוע הורים באמצעות מכתב הסבר מטעם המסגרת החינוכית ובחתימת ההורים על הסכמתם (נספח מס' 2).
- בשנה השנייה ללימודיהם, ניתן לשלב את הסטודנטים בטיפול, על פי הנחיית המוסד האקדמי. מתן הטיפול מותנה בהדרכה הניתנת מטעם תכנית ההכשרה ע"י מטפל העובד במסגרת החינוכית, ובידוע ההורים על עובדת מתן הטיפול ע"י סטודנט כולל חתימתם על גבי טופס הסכמה לטיפול באמצעות אמנויות.
- בשנה השלישית - שנת "הכשרה מעשית מתקדמת" הסטודנט יטפל בהיקף שעות כנדרש בתכנית ההכשרה, ויעבוד כאיש צוות טיפולי לכל דבר ועניין, כולל קבלת הדרכה.
- כל דו"ח או מסמך רשמי שייכתב ע"י הסטודנט, יעבור בקרה של המדריך המקצועי מטעם תכנית ההכשרה ומחויב בחתימתו של המדריך.